

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

3. An, quando alter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

& vitorum indifferenter; ergo certum est Matrimonium ex natura sua esse indissolubile. Antecedens conceditur ab omnibus Catholicis, & ferè etiam ab omnibus Ethnicis, & probatur communiter ex causa finali Matrimonii, quæ est suscipere, & educare, benèque instruere prolem: ad quod omnino requiritur, ut certum ineat Matrimonium. Consequentia verò probatur, nam, si Matrimonium esset ex natura sua, sicuti ceteri contractus, dissolubile ex mutuo consensu contrahentium, possent reliqui viri, & vxores, & alii duci in Matrimonium: ergo admitteretur ipsissimè communicatio vxorum, & vitorum, quæ negatur ab omnibus. Vide, quæ dicam mox §. 2. n. 6. Qua ratione autem concesserit Deus Iudæis libellum repudii, quo relinquere suam vxorem, & aliam ducere poterant, vide apud Hurtad. loc. cit. diff. 15. alios citantem.

§. II. An sit indissolubile Matrimonium Infidelium, quando utrique conjuges per Baptismum convertuntur ad fidem?

Hoc, etiam consummatum, posse auctoritate Pontificis dissolui, eo modo, quo inferius dicemus, iusta intercedente causa dissolui posse Ratum Christianorum, puant Navarrus, & Sanch. l. 2. matr. d. 17. num. 2. eum citans. Negat verò communior opinio cum Azor. Coninch. & Pontio, quos sequitur, citatque Castropal. d. 3. de spons. p. 3. n. 2. quibus adde Valsq. quem citat, & excipit Aversa quasi. 2. sect. 5. V. Postremo.

2. Ne autem turpiter labaris, bene distingue. Vel enim matrimonium Infidelium consummatum, sive solum Ratum ante Baptismum, etiam est consummatum post illum; vel quavis consummatum ante Baptismum; tamen post Baptismum consummatum non est. Si illud prius, omnes conveniunt, nulla auctoritate dissolui posse, utpote iam matrimonium Christianorum consummatum representans indissolubilitatem Christi cum Ecclesia, & Verbi Divini cum Humana Natura, æquè, ac representant cetera Fidelium consummata matrimonia. Si verò posterius, tunc erit in opinione positum an dissolvi aliqua tandem ex causa possit.

3. Et quidem (ut dicebam) Sanch. cum Navarro affirmat. Ratio est, quia tunc illud matrimonium assimilatur matrimonio rato Fidelium, quod, ut dicemus, potest solvi per ingressum in Religionem. Sed, ut item dicebam, Azor. Alique modò citati negant, quia illud Matrimonium, quavis ante Baptismum consummatum, consummatum tamen est, & nunc, cum sumus post Baptismum, non est ratio, cur careat debeat prærogativa Matrimonii Fidelium. Ergo sicuti alia Fidelium consummata matrimonia nulla auctoritate dissolui possunt, quia id Christus Dominus nunquam concessit, ut mox c. 7. dicemus, ita, & hoc.

4. Vtraque sententia (fatente etiam Castropal. loc. cit. qui hanc posteriorem amplectitur) probabilis est. Et certè vtraque, non nisi in verosimilibus conjecturis innititur.

5. Inquires. Si vir hic conversus (hac voce compendiosa utimur, cum volumus significare, Infidelem suscepisse Baptismum) (si hic inquam vir habuisset in Infidelitate plures simul vxores, vel primam, & secundam repudiasset, & haberet in præsentia tertiam, vel quartam, atque ad fidem converterentur, quamnam ex his pro legitima vxore retinebit?

Respondo, omnino quam primam dixit etiam si cum primo solum haberet matrimonium ratum, cum aliis verò matrimoniis consummasset. Ratio est, quia, ut §. præced. vidimus, matrimonium, etiam dumtaxat ratum, est natura sua indissolubile. Cum ergo vinculum primi matrimonii nunquam dissolutum fuerit, cetera matrimonia subsequencia nulla fuerunt, & consequenter, non nisi prima est legitima, & vera vxor suo viro legitime restituenda. Ita deciditur c. gaudemus de divortii, & id esse certum in Ecclesia, notat Aversa quasi. 2.

matrim. sect. 4. V. Et Confirmatur.

6. Atque ex hac Ecclesiæ definitione confirmatur dixeris §. 1. n. 1. & 3. hæc enim definitio magis signum credendi, matrimonium Infidelium ex natura sua esse indissolubile: secus enim Ecclesiæ præsumptum foret tradere viro prædicto primam vxorem. Leg. canon. Aversa l. c. & sect. 6. V. In hac re.

7. Denique scito; Pontificem non posse per vim causa dissolvere Matrimonium duorum Infidelium consummatum, sive non, quia Pontifex non habet auctoritatem in eos, qui sunt extra Ecclesiam.

§. III. Matrimonium Infidelium, quando alter ex conjugibus convertitur ad fidem, dissolubile est.

Ex tribus saltem capitibus dissolvi potest Matrimonium, etiam consummatum Infidelium, quando alter per Baptismum venit ad fidem.

Primo, ex eo, quod conjux Infidelis discedat a coniugio, & nolit cum eo habitare, non ob aliam causam, quia is fidem amplexus est.

Secundo, ex eo, quod, quamvis habitare cum eo velit, Creatori tamen iniuriam irroget, propter Christum Dominum contemnat, si ejus cultum præbeatur, si familiam fortè se convertere volentem quovis modo impediatur.

Tertio, si Fidelem conjugem excitet ad quodlibet peccatum, id enim est, etiam Creatori iniuriam irroget.

2. Hæc ita se habere, non aliunde, efficaciter probatur, quia ex Christi dispositione nobis promittitur, ut Sanctum Paulum 1. Cor. 7. qui de conjugibus loquitur, dicit: Quod si Infidelis discedat, discedat; non enim sumus ligati, id est legamini conjugali subiectus est frater tuus in huiusmodi, & in hunc sensum, ad quem nos hactenus asserimus, semper intellexit immò definit Ecclesiæ cap. Quanto, cap. Gaudemus de divortii.

3. Et quidem primum caput ex dictis dissolutum est physica, secundum, & tertium est dissolutum moraliter, & concordia sensu omnes Doctores explicant. Id autem si disposuit Christus Dominus in favorem Baptismi, licet Baptismus afferret onus coelibatus, vel peccati baptizatus periculum perversionis.

4. Inquires obiter. An infidelis peccet non solum nolendo se convertere, sed etiam alio novo peccato obediendo sequi suam conjugem?

Respondeo, peccare novo peccato, quia non solum facit contra legem Christi universalem obligantem ad Baptismum, sed etiam contra specialem legem matrimonii, ne detur Divortii causa, qualem certe non ipse dat. Ita Sanch. l. 7. matr. d. 73. n. 3. et Soto. & Soto.

5. Dixi autem numero 5. ex tribus saltem capitibus nam quavis aliqui Doctores hæc tria solum capitula agnoscunt pro primis Ecclesiæ temporibus pro hoc non in ætate (& certè fateor probabiliter) aliud addunt nimirum ipsam meram conversionem vniuersalem. Nos tamen dicimus, esse probabilius hoc caput, quod aliqui Doctores ut Aversa citans §. 2. matr. d. 3. n. 2. Si autem, Barb. in Collect. t. 4. p. 2. Decr. 28. q. 2. n. 2. addunt, non admittere: Censuram enim cum Hæreticis, matr. diff. 1. 1. & 12. Castropal. de spons. d. 3. p. 3. n. 2. & hanc potestatem dissolvendi matrimonium non dedit Sancto Paulo Fidelem converso, nisi, quando infidelis non conversus discedit physice, vel moraliter, ut explicatur est, & ostendunt illa alia verba universalius, dicta in alio Infidelis sanctificatus est per viam Fidelium, non per rationem negatæ dissolutionis afferret ipse conversio alterius conjugis. At certè infidelis dum physice se habet, magnum iudicium etiam tunc, magis quæ spem præbet caput conversionis.

6. Non admittimus igitur diversitatem illorum primo

rum temporum hac in re cum nostra ætate. Immo Hurtad. loc. cit. diff. 13. n. 45. testatur, se audivisse in India, Japonia hodie servatid, quod nos docemus, & ibidem (quod certe advertebat, ad rem nostram facit) probat, non esse de facto prohibitionem ullam, qua conjux Conversus interdicatur cohabitare cum conjuge Infideli nolente baptizari, vel pacificè cohabitare; & ita advertebat Rebelleum, & insinuasse Coninchidem Hurt. notat.

7. Inquires. Si alter ex conjugibus Catholicis in hæresim incideret, vel Gentilis fieret, dissolvitur ex hoc capite poterit Matrimonium?

Respondeo negativè, nec ratum tantum, & multo minus consummatum. Ita definitur in jure, C. quanto de divortis, & ratio definitionis fuit, ne sub prætextu hæresis conjugia, quæ minus placent, dissolvi tentarentur.

An dictum Matrimonium solvatur in eo momento, quo alter ex conjugibus baptizatur?

8. Hæcenus diximus, ex tribus dictis capitibus solvi posse Matrimonium Infidelium, altero veniente ad Baptismum. Iam inquirimus, an solvatur statim, in eo scilicet puncto, quo Baptismus suscipitur.

Respondeo. Scio, Rodriq. & alios allatos à Castrop. l. c. n. 4. putare, statim; sed vera, & communis opinio est, S. Th. Coninch Pontii, Sanchez, aliorumque cum Castrop. eos adducere l. c. non statim, sed quando ipse conjux conversus init Matrimonium novum cum alio. Antea igitur, in eo intermedio tempore à puncto Baptismi suscepti vsque ad punctum novi Matrimonii, remanet vinculum, sed suspensum, vnde, nec tenetur conversus cohabitare cum non converso, nec impeditur inire, quando velit, dictum novum Matrimonium. Indè ergo fit, ut non conversus nequeat in hoc intermedio tempore Matrimonium jungi cum altero, quia vinculum remanet, & insuper fit, ut si forte ipse convertatur, debeat continuare conjugium cum suo conjuge, iuxta id, quod Decretum esse in jure diximus §. præced. num. 5. fine.

9. Ut autem Conversus possit dictum novum Matrimonium inire, non est opus sententia Judicis, quia Christus Dominus hoc privilegium concedens, ejusmodi restrictionem non apposuit. Satis igitur erit, quod certo moraliter constet obstinatio conjugis Infidelis Christum, seu fidem afficientis injuria, vel longa ejus distantia.

Quando autem non constat, vel spes est conversionis, erit necessaria monitio, ut is intra terminum deberet, an velit converti, vel juxta doctrinam in eodè dictam, an velit pacificè cohabitare. Immo aliquando erit dicta monitio necessaria pro foro externo, ad intercludendas lites de validitate futuri Matrimonii. Lege hæc salus apud Sanc. l. 7. matr. d. 74. a. n. 11. & d. 79. a. n. 2.

An dictum Matrimonium dissolvatur per susceptionem Ordinis, vel per Vota solemnia in Religione.

10. Inquirimus Secundò. An, sicuti vinculum dicti Matrimonii solum ante Baptismum consummati dissolvitur, quando conversus novum init Matrimonium, sic dissolvatur, quando susciperet fortè Ordinem Sacrum, vel solemniter Professionem emitteret in Religione? (quod utrumque posse ipsum facere, nullus negat, per rationem dicendam n. 17.) Id autem non ignorare, prodedit multum. Nam, si vinculum dissolvitur, poterit conjux alter Infidelis validè, & (ut ego contra Pontium cum Castrop. l. c. n. 13. & 15. puto) etiam quantum ad hoc licitè providere sibi de novo Matrimonio: Si vero non dissolvitur, nullo modo poterit, ut ex se patet.

11. Respondeo. Quamvis aliqui per susceptionem Ordinis Sacri dictum vinculum dissolvi censeant, communis tamen sententia negat. Ratio efficax est, quia hanc

potestatem dissolvendi vinculum non agnoscimus, nisi ex Christi Domini dispensatione ex modo dictis num. 2. at nec per Ecclesiam, nec per Patres hoc privilegium Ordini Sacro esse concessum audivimus; ergo, &c.

12. At verò per professionem in Religione duplex sententia est. Prior cum Castrop. l. c. n. 12. cum Coninch. Pontio, G. Hurt. aliisque negat. Ratio est eadem, quia nimirum pari modo nullibi invenitur à Christo concessum, quod Matrimonium consummatum ante Baptismum possit per Religiosam Professionem dissolvi (de consummato enim loquimur, nam solum ratum posse per dictam Professionem, sicuti potest Ratum Fidelium, non est dubium, ut notat Hurtad. d. 8. matr. diff. 14. n. 51.) Adde, Matrimonium hoc Ratum Fidelium ideo per Professionem dissolvi, quia Religio assumpta ab vno ex conjugibus non debet nocere alteri, qui nolle fortasse remanere cælebs. At in casu nostro dicti Matrimonii consummati, esto gravetur Infidelis, si cogitur cælebs manere, id gravamen sibi imputet, nam Ecclesia, ad quam non pertinent Infideles, eorum gravamina non alio modo tollere debet, nisi eos vocando ad Baptismum, & factis ipsi habeant quod per accidens ipsorum matrimonium ratum, propter paritatem cum matrimonio rato Fidelium, dissolvatur per Professionem ab altero conjuge Converso emissam ut modo dictum est, non verò prætentant idem de consummato.

13. Posterior sententia cum Sanch. & Henriquez ap. eundem Hurt. l. c. concedit, per Vota solemnia Professionis Religiosæ dissolvi dictum consummatum matrimonium. Ratio est (inquiunt) quia professio solvit vinculum matrimonii Rati Fidelium, quod est Sacramentum, & consequenter, quod est fortius vinculum, quam sit dictum matrimonium consummatum Infidelium; ergo solve, & hoc. Probant consequentiam, quia in jure L. De accus. ff. de diversis, & tempor. præscrip. habetur illud vulgatum axioma: Si vincam vincen-tem te, à fortiori vincam te. Si enim à professione vincitur vinculum matrimonii Rati Fidelium, multo magis ab eadem vinci poterit vinculum dicti matrimonii consummati Infidelium, quod minus fortè, cum non sit sacramentum.

14. Verùm huic rationi respondent locis citatis Castropalaus, & Hurtadus, hoc axioma intelligi de casibus similibus, & jure ordinatio, ac naturali contingentibus, non verò de dissimilibus, & de iis, quæ à jure positivo, & extraordinario præsertim divino dependent. Prior igitur sententia probabilior sit, posterior saltem ob auctoritatem extrinsecam probabilis. Et quidem loquimur de votis solemnibus in religione emissis nam per votum simplicis castitatis non dissolvitur matrimonium dictum Infidelium, sicuti non dissolvitur matrimonium Ratum Fidelium, ut certum est, & notat Averfa quest. 2. matr. sess. 5. V. Neque.

15. Vnum advertunt concordî animo prædicti Doctores, Nam si ejusmodi conversus factus jam sit professus, & deinde alter conjux fortè convertatur ad fidem, non erit huic ille professus resistendus.

Quamvis enim aliquorum sententia vinculum matrimonii remanserit, unde videatur suum conjugem conjugi reddi debere; tamen non ita est. Siquidem cum ille prior conversus legitime, vnde, & valide assumpserit statum impossibilem matrimonio, (nam propterea ex Sanchez l. 7. matr. d. 76. idem dicendum est, si ordinem Sacrum susceperit, vel Votum simplex Castitatis emisit) non poterit ad matrimonium redire. Sicuti, si celebrato, jure, divorzio, innocens conjux Ordinem Sacrum, vel professionem susceperit, vel votum Castitatis simplex emisit, non poterit licitè alterum conjugem sibi reassumere, ut habet idem Sanchez lib. 10. matr. d. 10. n. 6.

16. Dixi (factus jam sit professus.) Nam si esset Novitius, cum nondum statum incompatible susceperit, poterit (immo, & debet, nisi alter consentiat) cum res adhuc sit integra, redire ad matrimonium, ut notat

notat ibidem Sanchez, & Coninch. d. 26. dub. 5. n. 7.

16. Ex qua doctrina vides, hæc duo esse satis diversa. Aliud est, an per professionis Vota solemnia dissolvatur vinculum prædicti Matrimonii? Aliud, an Conventus possit legitime, vnde, & licite Professionem emittere? Illud prius est in opinione positum, ut vidimus num. 12. & 13. hoc posterius omnes admittimus & nescio negat, ut diximus num. 10. cujus posterioris ratio est, quia nolens convecti, dat justam causam, propter quam Divortium facere, conversus possit, quo divortio facto, jam conversus, utpote innocens, poterit licite illos status eligere, monito prius altero conjugē, juxta modo dicta n. 9. & juxta ea, quæ dicuntur, cum de Divortio disputatur.

CAPVT IV.

De indissolubilitate Matrimonii Rati Fidelium.

§. I. An hoc Matrimonium Ratum sit auctoritate Pontificis dissolubile?

1. **V**T plurimum DD. sententias omittam quas apud Sanch. lib. 2. matr. d. 15. Averl. q. 2. matr. scilicet 6. præsertim V. Tertio. Castrop. d. 13. de spons. p. 2. §. 4. Pont. lib. 9. c. 3. per totum, habes, aliosque, duæ sunt hac in re præcipuæ. Altera negat cum Pont. l. c. cujus potissimum fundamentum à posteriore est, quia, si posset à Pontifice, quamvis ex causa, dissolvi Ratum posset, & consummatum, quod inauditum in Ecclesia Dei est. Sequela probatur, quia eadem causæ, evitationes, scilicet scandalorum, rixarum, & discordiarum æquè interdum sunt in consummato, ac sunt in Rato. A priori, quia Matrimonium ratum est ejusdem rationis, ac consummatum, quoad essentiam. Copula enim nihil addit essentia, vel integritati Matrimonii, quod consistit, in ipsa traditione, & acceptatione corporum. Ergo, si eadem semper est essentia, eadem in utroque indissolubilitas, quare, sicut Pontifex dissolvere nequit consummatum, sic nequit Ratum.

2. Altera sententia affirmat, eamque sequitur Sanch. l. c. n. 4. cum aliis. Et Leand. quidem d. 5. matr. q. 7. dicit priorem sententiam esse speculative probabilem, hanc verò posteriorem probabiliorē esse practice. Eandem hanc posteriorem tenet Suar. tom. 3. de Relig. lib. 6. c. 16. n. 6. qui refert, se vidisse Bullam Greg. XIII. dispensantis in matrimonio Rato. Sed quid hoc ad aliud, quod narrat Henric. lib. 11. de matr. c. 8. n. 11. hoc est, eundem Greg. X III. vna die, tredecim Dispensationes dedisse de hac re? Adde, & similes dispensationes, quas fuisse concessas à Martino V. Eugenio V. Pio III. Pio V. meminit Hurtad. l. c.

3. Fundamentum præcipuum hujus sententiæ à posteriori ducitur à tot dictis concessionibus, quas per Summos Pontifices invalide, vel illicitè, esse datas, affirmare quis audeat? A priori autem, quia, licet firmiter teneamus, Matrimonium ratum esse ex se indissolubile, tamen non propterea negatur Deo potestas dispensandi mutando materiam, ut fuscè prosequuntur Theologi. Quoniam ergo videmus Ecclesiam hac potestate per tot Pontificum seriem fuisse usam, tenendum omnino est, eam ipsi à Christo Domino fuisse communicatam. Quare perinde hæc sententia certa alicui videbitur, ac est illa, quam omnes docemus, & Tridentinum definit, ut mox videbimus; puta Matrimonium ratum dissolui per professionem Religiosam; omne enim Tridentinum id decrevit: certè, non nisi, quia sic Ecclesia ab initio usurpavit: at idem usurpavit in re nostra per tot Pontifices.

4. Hæc sententia est probabilior, fateor tamen priorem suā probabilitate nequaquam carere, responsiones autem argumentorum utriusque partis, vide apud citatos.

5. Inquires. An invito altero ex conjugibus Pontifex in hoc dispensare possit? rursus an sine causa altero invito, potest alter professionem remittere? vere vinculum Matrimonii rati. Ratio autem est, quia Christus Dominus reliquit prudenti Pontifici arbitrio contrahentium, ita ex Medina Avela. q. 1. scilicet 6. V. Extendit.

Respondeo ad posterius; Requiritur iustam, & veram causam, ut licite Pontifex dispense, ut quia secus malè vteretur potestate sibi concessa. Cuius autem causam esse, fere omnes fatentur Sanch. lib. 2. matr. d. 16. si gravis damna, vel præcordia, rixæque inter conjuges, conjugumque inter meruantur, si mutua cohabitatio esse non possit, quod alteri supervenerit, v. g. Lepa cui remedium nequeat, si perpetua sit, sterilitas, & similia.

7. Docet Sanch. loc. c. sufficientem esse causam, si magna inæqualitas inter virum, & feminam. Et si de prudenter timeantur rixæ, & discordiæ, multatius Matrimonii, ego non approbo; experiri tunc raro, etiam inæquales ob insignem aliquod dolum, aut Expendantur igitur circumstantiæ, & mores pietatis, nam sic tandem apparebit, an rationabiliter esse possit timor.

8. Ut vir promoveatur ad Episcopatum, non esse causam sufficientem, nisi id valde necessarium sit ad bonum commune, bene docet ibidem Sanch.

9. At verò, ut valide Pontifex dispense, requiritur causa; quia Christus omnem circa hoc contrahentem concessit Pontifici, ne relinquere locum peccati, nonnulli putant, cum Henriquez lib. 11. de matr. cap. 8. num. 1. littera G. sed tutior apud Avela. q. 1. scilicet 6. V. Requiritur vero, communior, verior, & certa sententia est, requiri causam iustam, sicut in dispensatione Votorum, & juramentorum committitur, ut de quibus dictum est, lib. 4. in Decretis, de iuramenti, & Voi.

§. II. An Matrimonium Ratum dissolvatur per Professionem solemnem?

1. **D**issolvi, non dubium, & ita definitum legimus in Tridentino sessio 24. can. 6. Si quis de Matrimonio ratum non consummatum, per professionem alterius conjugum non dirimi, anathema. Alios Sacrorum Canonum Textus vide apud citatos, atque hæc definitio Tridentini cum sit absolute comprehendit omne Matrimonium ratum, etiam indissolubile veniens ad fidem; etiam invito, & cum multis annos à contracto matrimonio, si nunc sit consummatum. Lege Sanchez, lib. 2. matr. d. 1. num. 27.

2. Ex eadem definitione sit, ut conjux relicta in nuptiis, non quidem statim post ingressum alterius in Novitiatum (quo certè vinculum matrimonii dissolvitur) sed post professionem emissam, & ab eo expectari integer annus, immò etiam plus, ut si quæ erat duodennis, quæ non poterit proficisci, nisi post quatuor annos, hoc est donec compleat annum sextum ex Tridentino, ut notat Sanch. lib. 2. matr. d. 3. de spons. p. 2. §. 5. n. 2. sic apud Castrop. d. 13. de spons. p. 2. §. 5. n. 2. sic apud ut possit dictus relictus novum sibi Matrimonium contrahere post professionem alterius. Quod si Religiosa quia antea fuerat conjux, deinde dispensatur à Pontifice de suis Votis solemnibus, & egreditur à Religione, poterit quæcumque eligere pro suo novo Matrimonio. Idque verum est, etiam si virique conjuges Religione assumptissent, & deinde similem dispensationem obtinuerint, poterunt enim cum aliis quibuscunque Matrimonio copulari. Ratio clara omnium horum est, quia jam ruptum fuit prius vinculum: vide Leand. d. 4. matr. q. num. 10. citans Sanch. alibi que. Idque ex institutione Christi Domini, ut mox nota.